

ततः समुदयं कृत्वा बलानां राजसत्तमः । अभियाने मतिञ्चक्रे द्रुपदं प्रति भारत ।
ततः सम्मन्त्रयामास मन्त्रिभिः स महीपतिः । हिरण्यवर्मा राजेन्द्र पाञ्चाल्यं पार्थिवं प्रति ।
तत्रैव निश्चितं तेषामभद्राज्ञां महात्मनां । तथ्यं भवति चेदेतत् कन्या राजन् शिखण्डिनी ।
बद्धा पञ्चालराजानमानयिष्यामहे वयं । अन्यं राजानमाधाय पाञ्चालेषु नरेश्वरं ।
घातयिष्याम नृपतिं पाञ्चालं सशिखण्डिनं । तत्तदा नूनमाज्ञाय पुनर्दूतान्नराधिपः ।
प्रास्थापयत् पार्षताय निहन्मोति स्थिरो भव ।

॥ भोष्म उवाच ॥ स हि प्रकृत्या वै भीतः किल्बिषाच नराधिप । भयन्तीव्रमनुप्राप्तो द्रुपदः पृथिवीपतिः ।
विमृज्य दूतान् दाशार्णे द्रुपदः शोककर्षितः । समेत्य भार्यां रहिते वाक्यमाह नराधिपः ।
भयेन महताविष्टो हृदि शोकेन चाहतः । पाञ्चालराजो दयितां मातरञ्च शिखण्डिनः ।
अभियास्यति मां कोपात् सम्बन्धो सुमहाबलः । हिरण्यवर्मा नृपतिः कर्षमाणो वरूथिनीं ।
किमिदानीं करिष्यावो मूढो कन्यामिमं प्रति । शिखण्डो किल पुत्रस्ते कन्येति परिशङ्कितः ।
इति सञ्चिन्त्य यत्नेन समित्रः सबलानुगः । वञ्चितोऽस्मीति मन्वानो मां किलोद्धर्तुमिच्छति ।
किमत्र तथ्यं सुश्रोणि मिथ्या किं ब्रूहि शोभने । श्रुत्वा त्वत्तः शुभे वाक्यं संविधास्याम्यहं तथा ।
अहं हि संशयं प्राप्तो बाला चेयं शिखण्डिनी । त्वञ्च राज्ञि महत् कृच्छ्रं सम्प्राप्ता वरवर्णिनी ।
सा त्वं सर्वविमोक्षाय तत्त्वमाख्याहि प्रकृतः । तथा विदध्या सुश्रोणि कृत्यमाशु शुचिस्मिते ।
शिखण्डिनि च माभैस्त्वं विधास्ये तत्र तत्त्वतः । कृपयाऽहं वरारोहे वञ्चितः पुत्रधर्मतः ।
मया दाशार्णको राजा वञ्चितः स महीपतिः । तदाचक्ष महाभागे विधास्ये तत्र यद्वितं ॥
जानता हि नरेन्द्रेण ख्यापनार्थं परस्य वै । प्रकाशञ्चोदिता देवी प्रत्युवाच महीपतिं ।
इति महाभारते उद्योगपर्वेणि अम्बोपाख्यानपर्वेणि द्रुपदप्रश्ने एकनवत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १८१ ॥

॥ भोष्म उवाच ॥ ततः शिखण्डिनो माता यथातत्त्वं नराधिप । आचचचे महाबाहो भर्त्रे कन्यां शिखण्डिनीं ।
अपुत्रया महाराज सपत्नीनां भयादिदं । कन्या शिखण्डिनी जाता पुरुषो वै निवेदितः ।
त्वया चैव नरेश्वर तन्मे प्रीत्याऽनुमोदितं । पुत्रकर्म कृतञ्चैव कन्यायाः पार्थिववर्षभ ।
भार्या चोढा त्वया राजन् दशार्णाधिपतेः सुता । मया च प्रत्यभिहितं देववाक्यार्थदर्शनात् ।
कन्या भूत्वा पुमान् भावीत्येवञ्चैतदुपेक्षितं ।

एतत् श्रुत्वा द्रुपदो यज्ञसेनः सर्वं तत्त्वं मन्त्रविज्ञो निवेद्य । मन्त्रं राजा मन्त्रयामास राजन् यथायुक्तं रचणे वै प्रजानां ।
सम्बन्धकञ्चैव समर्थं तस्मिन् दाशार्णके वै नृपतौ नरेन्द्रः । स्वयं कृत्वा विप्रलम्भं यथावत् मन्त्रैकाग्रो निश्चयं वै जगाम ।
स्वभावगुप्तं नगरमापत्काले तु भारत । गोपयामास राजेन्द्र सर्वतः समलङ्कृतं ।
आर्त्तिञ्च परमां राजा जगाम सह भार्यया । दशार्णपतिना सार्द्धं विरोधे भरतवर्षभ ।
कथं सम्बन्धिना सार्द्धं न मे स्यात् विग्रहो महान् । इति सञ्चिन्त्य मनसा देवतामर्चयत् तदा ।
तन्तु दृष्ट्वा तदा राजन् देवो देवपरन्तदा । अर्चां प्रयुञ्जानमये भार्यावचनमब्रवीत् ।